

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Громадянське суспільство

Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.028 Середня освіта (Мова і література (польська))
Додаткова предметна спеціальність	014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма	Середня освіта (Мови і літератури (польська, українська))
Обсяг дисципліни	4 кредити ЄКТС
Шифр дисципліни	ОЗП.09
Мова навчання	українська
Статус дисципліни	обов'язкова (цикл загальної підготовки)
Факультет	Управління, адміністрування та туризму
Кафедра	економічної теорії, підприємництва та торгівлі

Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни	Кількість годин					Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю
				Аудиторні заняття				Самостійна робота, в т.ч. ІРС			
ДФ	1	2	Кредити ЄКТС	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття				+
ЗФ	1	2		4	54	18		36	69		+
				12	6			6	108		

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Середня освіта (мови і літератури (польська, українська))»

Програма складена Людмила СТАНІСЛАВОВА
Підпись

Лариса ЛЮБОХІНЕЦЬ
Ім'я, ПРИЗВИЩЕ

Схвалена на засіданні кафедри Економічної теорії, підприємництва та торгівлі

Протокол від 26.08.2022р. № 1

Зав. кафедри Людмила СТАНІСЛАВОВА
Підпись

Лариса ЛЮБОХІНЕЦЬ
Ім'я, ПРИЗВИЩЕ

Робоча програма розглянута та схвалена Вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету
Голова Вченої ради Людмила СТАНІСЛАВОВА

Підпись

Ім'я, ПРИЗВИЩЕ

Хмельницький – 2022

2 ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Забезпечення демократичних перетворень в Україні, удосконалення системи державного управління, наближення його до реальних потреб громадян, запровадження європейських принципів урядування, підвищення якості управлінських послуг, що надаються органами влади, вимагає наявності розвинутого громадянського суспільства, основою якого є відповідні інститути (громадські організації, політичні партії, професійні спілки тощо). Необхідною умовою для існування громадянського суспільства є створення ефективних та результативних механізмів взаємодії з органами влади, які б не лише декларували можливість участі громадськості у виробленні та реалізації державної та місцевої політики, а також забезпечували б урахування громадської думки та відповідність діяльності органів влади очікуванням громадськості.

Дисципліна «Громадянське суспільство» передбачає вивчення процесу становлення та еволюції розвитку громадянського суспільства в Україні, визначення ролі держави у формуванні демократичного суспільства, забезпечення сталого розвитку. Освітня компонента «Громадянське суспільство» має міждисциплінарний характер, є складовою обов'язкової частини дисциплін загальної підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Пререквізити: вихідна

Кореквізити: психологія, педагогіка, методика виховної роботи, практика з виховної роботи у ЗССО; педагогічна практика (пропедевтична), педагогічна практика у закладах загальної середньої освіти.

Відповідно до Освітньо-професійної програми «Середня освіта (мови і літератури (польська, українська))» дисципліна має забезпечити:

загальні та фахові компетентності:

ЗК.01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК.02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної галузі, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

ЗК.09. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ФК.20. Здатність дотримуватись у професійній та дослідницькій роботі принципів академічної доброчесності.

програмні результати навчання:

ПРН 01. Усвідомлювати соціальну значущість професії педагога, займати національно-свідому громадянську позицію, знати свої права і обов'язки як члена суспільства.

ПРН 02. Зберігати та примножувати культурні й наукові досягнення суспільства, пропагувати моральні цінності, вести здоровий спосіб життя.

ПРН 04. Розуміти значення полікультурної освіти, цінувати її різноманіття, володіти іноземними мовами, керуватися у педагогічній діяльності принципами толерантності, діалогу та співробітництва.

ПРН 24. Дотримуватись у професійній та дослідницькій роботі принципів академічної доброчесності.

Мета дисципліни. Формування особистості фахівця, здатного вирішувати типові та складні завдання механізму функціонування громадянського (демократичного) суспільства та його інститутів, визначення місця і ролі публічної влади (правової держави) у процесі становлення громадянського суспільства, ознайомлення з основами та принципами взаємовідносин громадянського суспільства та держави за умов сталого розвитку.

Предмет дисципліни. Механізм функціонування, розвитку громадянського суспільства та його інститутів в умовах становлення демократичних держав.

Завдання дисципліни. Надати базові знання про сутність, особливості, проблеми та тенденції розвитку громадянського (демократичного) суспільства у світі та в Україні; набуття вмінь аналізувати та оцінювати сучасну політичну практику та місце органів місцевого самоврядування, громадських організацій у соціально-політичних процесах.

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, має: **усвідомлювати** моральні, культурні, наукові цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства; **реалізувати** свої права і обов'язки як члена суспільства; **визначати** базові цінності інститутів громадянського суспільства та роль організацій громадянського суспільства в соціально-економічному розвитку країни; **оцінювати** результативність та ефективність сталого розвитку громадянського

суспільства в умовах соціально-економічних змін; ***демонструвати*** соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності; ***використовувати*** фундаментальні поняття і категорії державотворення для обґрунтування власних світоглядних позицій та політичних переконань.

3 Структура залікових кредитів дисципліни

Назва теми	Кількість годин, відведеніх на		
	Денну форму		
	Лекції	Практичні заняття	CPC
1. Еволюція громадянського суспільства та етапи його формування. Моделі громадянського суспільства.	2	4	7
2. Громадянське суспільство і демократія.	2	4	7
3. Теорії суспільного вибору.	2	4	7
4. Демократія, політична свобода та економічний порядок.	2	4	7
5. Державність та державне регулювання економікою. Громадянське суспільство і правова держава	2	4	7
6. Соціалізація громадянського суспільства.	2	4	7
7. Інтелектуальна активність громадянського суспільства.	2	4	8
8. Соціальна відповідальність суб'єктів громадянського суспільства як чинник сталого розвитку.	2	4	8
9. Проблеми функціонування громадянського суспільства у світлі глобальних проблем сучасності.	2	4	8
Разом години за семестр	18	36	66

*За чисельником – 18 год., за знаменником – 16 год. (розрахунок здійснюється відповідно до розкладу занять)

4 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1 Зміст лекційного матеріалу

№ лекції	Перелік тем лекцій, їх анонс	К-ть год.
1	<p>Еволюція громадянського суспільства та етапи його формування. Моделі громадянського суспільства.</p> <p>Поняття громадянського суспільства. Функції громадянського суспільства. Інститути громадянського суспільства. Роль громадян у становленні й функціонуванні громадянського суспільства.</p> <p>Античні ідеї про громадянськість та свободу. Цінності громадянського суспільства в працях середньовічних мислителів. Епоха Відродження та концепції громадянського суспільства. Громадянське суспільство у політичних ідеологіях: лібералізм, соціал-демократія. Громадянське суспільство та комунікативні теорії. Місце громадянського суспільства у ідеологіях переходу до демократії.</p> <p>Функціональні моделі громадянського суспільства. Національні особливості громадянських суспільств. Особливості громадянських суспільств у США і в Європі. Вплив процесів трансформації на форму громадянських суспільств. «Назdogаняча модель» розвитку і виникнення громадянського суспільства. Громадянське суспільство як умова свободи й демократії. Особливості становлення громадянського суспільства в Україні.</p> <p>Літ.: [1-10]</p>	2
2	<p>Громадянське суспільство і демократія</p> <p>Виникнення і зміст демократії. Цінності демократії. Демократичні інститути. Конституція та її призначення. Законодавча, виконавча та судова влада в демократичних країнах. Громадські організації: правовий статус, діяльність та вплив на демократію. Моделі демократії</p> <p>Поняття прав людини. Сучасні дискусії щодо прав людини. Права та свободи. Права та відповідальність громадянина. Права людини та представницькі інститути демократії. Типологія прав людини. Методи й механізми захисту прав людини. Інститут Уповноваженого з захисту прав людини.</p> <p>Літ.: [1-10]</p>	2
3	<p>Теорії суспільного вибору</p> <p>Основи теорії суспільного вибору. Методологія дослідження Дж.Б'юкенена. Теорія суспільного вибору Дж. Бреннана, Д. Мюллера, У. Нісканена, М. Олсона, Г. Таллока, Р. Толлісона. Суспільний вибір в умовах прямої демократії. Правило одностайності. Правило більшості. Модель медіанного виборця. Теореми Мая, Рея-Тейлора</p> <p>Суспільний вибір в умовах представницької демократії. Принципи виборчого права. Етапи виборчого процесу. Система пропорційного представництва. Феномен раціонального ігнорування. Концепція політичного ділового циклу. Парадокс вибору</p> <p>Політична конкуренція та формування коаліційних урядів. Політична рента. Теорія пошуку ренти. Стратегічне голосування. Модель мінімально виграшної коаліції. Модель мінімально повізаних коаліцій. Маніпулювання.</p> <p>Літ.: [1-10]</p>	2
4	<p>Демократія, політична свобода та економічний порядок</p> <p>Демократія та політичні організації. Економічна демократія. Демократичні та деспотичні форми правління. Політичні системи. Моделі політичних партій. Роль політичних партій в розвитку демократії.</p> <p>Політичні та правлячі сили. Політична влада. Концепції політичної влади. Соціальна влада. Легітимність політичної влади. Принципи розподілу влади.</p> <p>Правовий статус політичних партій в Україні. Діяльність та вплив політичних партій на демократію.</p> <p>Групи спеціальних інтересів. Типи груп інтересів. Лобізм та його види.</p> <p>Бюрократія як наукова категорія: суть, ознаки та атрибути бюрократії. Принципи бюрократії. Види та типи бюрократії. Економіка бюрократичних структур та адміністративний ресурс. Способи використання адміністративного ресурсу. Методи боротьби з адміністративним ресурсом. Бюрократичне благо. Модель Нісканена.</p> <p>Літ.: [1-10]</p>	2
5	<p>Державність та державне регулювання економікою. Громадянське суспільство і правова держава</p> <p>Теорії державного регулювання та наукові концепції функціонування державного сектора.</p> <p>«Провали» ринку, «провали» держави та масштаби державного сектору економіки.</p> <p>Державне регулювання як основна функція державного управління економікою. Цілі державного регулювання економіки. Formи та методи державного регулювання економіки.</p> <p>Поняття і роль правової держави. Діалектика співвідношення громадянського суспільства і держави. Соціальні, економічні та політичні аспекти громадянського суспільства. Взаємозв'язок держави, політичного та громадянського суспільств. Громадянське суспільство та правова і соціальна держава.</p>	2

	Літ.: [1-10]	
6	<p>Соціалізація громадянського суспільства.</p> <p>Соціалізація громадянського суспільства. Соціальна структура суспільства. Ринок праці: суть, функції, структура та інфраструктура.</p> <p>Соціальна політика та її складові. Моделі соціальної політики. Критерії держави добробуту.</p> <p>Соціальне партнерство у вирішенні суспільних проблем. Гармонізація інтересів соціальних партнерів. Моделі соціального партнерства.</p> <p>Нерівність та бідність: значення та способи оцінки. Коєфіцієнт Джині. Крива Лоренца. Абсолютна та відносна бідність. Децильний коєфіцієнт.</p> <p>Перерозподіл та справедливість. Функції суспільного добробуту: утилітаристська функція, егалітарна функція, роулсіанська функція, функція суспільного добробуту Ф. Ніцше, лібертарианська функція.</p> <p>Літ.: [1-10]</p>	2
7	<p>Інтелектуальна активність у громадянському суспільстві. Інтелектуальна власність та методи її оцінки</p> <p>Інтелектуальний капітал у національному та міжнародному вимірах. Функції інтелектуального капіталу. Складові інтелектуального капіталу. Індекс людського розвитку та методика його визначення.</p> <p>Поняття та функції громадської думки. Громадська думка як соціальний інститут. Інституціалізація громадської думки. Критерії взаємодії влади і громадської думки.</p> <p>Сутність та види інтелектуальної власності. Становлення та розвиток ринку об'єктів інтелектуальної власності. Методи оцінки об'єктів інтелектуальної власності. Інститути захисту інтелектуальної власності.</p> <p>Розвиток електронної демократії в Україні. Вплив цифровізації на формування цифрових компетентностей суб'єктів громадянського суспільства. Штучний інтелект.</p> <p>Літ.: [1-10]</p>	2
8	<p>Соціальна відповідальність суб'єктів громадянського суспільства як чинник сталого розвитку.</p> <p>Соціальна відповідальність як чинник сталого розвитку. Інститути соціальної відповідальності. Види соціальної відповідальності. Теорія зацікавлених сторін.</p> <p>Розвиток соціальної відповідальності інститутів громадянського суспільства. Види соціальної відповідальності інститутів громадянського суспільства.</p> <p>Соціальна відповідальність держави.</p> <p>Становлення, розвиток та моделі корпоративної соціальної відповідальності. Базові моделі соціальної відповідальності суб'єктів підприємництва. Моделі корпоративної соціальної відповідальності та їх аналіз.</p> <p>Екологічна компонента соціальної відповідальності. Екологічна відповідальність бізнесу.</p> <p>Літ.: [1-10]</p>	2
9	<p>Проблеми функціонування громадянського суспільства у світлі глобальних проблем сучасності</p> <p>Поняття інтеграції та глобалізації. Вплив глобалізаційних процесів на економіку, культуру, довкілля, людину. Глобальні проблеми людства. Глобальне громадянське суспільство: суть, складові та особливості становлення. Світова практика створення Національних фондів з підтримки інституційного розвитку громадянського суспільства та розвитку соціального партнерства.</p> <p>Витоки та процес європейської інтеграції. Проблеми розвитку громадянського суспільства за умов поглиблення євроінтеграційних процесів. Міграційні процеси. Види та форми сучасної міграції.</p> <p>Поняття міжнародних відносин. Особливості міжнародного права. Міжнародне гуманітарне право. Урядові і неурядові міжнародні організації. НАТО.</p> <p>Літ.: [1-10]</p>	2
Разом		18

* По чисельнику – 18 год., по знаменнику – 16 год. (розрахунок здійснюється відповідно до розкладу занять)

Перелік оглядових лекцій для студентів заочної форми навчання

№№	Перелік тем лекцій, їх анатагії	Кількість годин
1	<p>Громадянське суспільство і демократія.</p> <p>Виникнення і зміст демократії. Цінності демократії. Демократичні інститути. Конституція та її призначення. Законодавча, виконавча та судова влада в демократичних країнах. Громадські організації: правовий статус, діяльність та вплив на демократію. Моделі демократії</p> <p>Поняття прав людини. Сучасні дискусії щодо прав людини. Права та свободи. Права та відповідальність громадянина. Права людини та представницькі інститути демократії. Типологія</p>	2

	прав людини. Методи й механізми захисту прав людини. Інститут Уповноваженого з захисту прав людини. Літ.: [1-10]	
2	<p>Демократія, політична свобода та економічний порядок</p> <p>Демократія та політичні організації. Економічна демократія. Демократичні та деспотичні форми правління. Політичні системи. Моделі політичних партій. Роль політичних партій в розвитку демократії.</p> <p>Політичні та правлячі сили. Політична влада. Концепції політичної влади. Соціальна влада. Легітимність політичної влади. Принципи розподілу влади.</p> <p>Правовий статус політичних партій в Україні. Діяльність та вплив політичних партій на демократію.</p> <p>Групи спеціальних інтересів. Типи груп інтересів. Лобізм та його види.</p> <p>Бюрократія як наукова категорія: суть, ознаки та атрибути бюрократії. Принципи бюрократії. Види та типи бюрократії. Економіка бюрократичних структур та адміністративний ресурс. Способи використання адміністративного ресурсу. Методи боротьби з адміністративним ресурсом. Бюрократичне благо. Модель Нісканена.</p> <p>Літ.: [1-10]</p>	2
3	<p>Проблеми функціонування громадянського суспільства у світлі глобальних проблем сучасності</p> <p>Поняття інтеграції та глобалізації. Вплив глобалізаційних процесів на економіку, культуру, довкілля, людину. Глобальні проблеми людства. Глобальне громадянське суспільство: суть, складові та особливості становлення. Світова практика створення Національних фондів з підтримки інституційного розвитку громадянського суспільства та розвитку соціального партнерства.</p> <p>Витоки та процес європейської інтеграції. Проблеми розвитку громадянського суспільства за умов поглиблення євроінтеграційних процесів. Міграційні процеси. Види та форми сучасної міграції.</p> <p>Поняття міжнародних відносин. Особливості міжнародного права. Міжнародне гуманітарне право. Урядові і неурядові міжнародні організації. НАТО.</p> <p>Літ.: [1-10]</p>	2
Разом:		6

4.2 Зміст практичних занять

Перелік практичних занять для студентів *денної* форми навчання

№ з/п	Теми та зміст практичних занять	К-ть год.
1.	<p>Еволюція громадянського суспільства та етапи його формування. Моделі громадянського суспільства.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття громадянського суспільства. Функції громадянського суспільства. 2. Інститути громадянського суспільства. 3. Історичні етапи формування та розвитку громадянського суспільства 4. Громадянське суспільство та комунікативні теорії. <p>с</p>	2
2	<p>Еволюція громадянського суспільства та етапи його формування. Моделі громадянського суспільства.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Функціональні моделі громадянського суспільства. 2. Національні особливості громадянських суспільств. Особливості громадянських суспільств у США і в Європі. 3. «Наздоганяюча модель» розвитку і виникнення громадянського суспільства. 4. Особливості становлення громадянського суспільства в Україні <p>Літ.: [1-10]</p>	2
3	<p>Громадянське суспільство і демократія.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виникнення і зміст демократії. Цінності демократії. 2. Демократичні інститути. Конституція та її призначення. 3. Законодавча, виконавча та судова влада в демократичних країнах. 4. Громадські організації: правовий статус, діяльність та вплив на демократію. 5. Моделі демократії <p>Літ.: [1-10]</p>	2
4	<p>Громадянське суспільство і демократія.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття прав людини. Сучасні дискусії щодо прав людини. 2. Права та свободи. Права та відповідальність громадянина. 3. Права людини та представницькі інститути демократії. Типологія прав людини. 	

	4. Методи й механізми захисту прав людини. Інститут Уповноваженого з захисту прав людини. Літ.: [1-10]	
5	Теорії суспільного вибору 1. Основи теорії суспільного вибору. 2. Аналіз теорії суспільного вибору Дж. Бреннана, Д. Мюллера, У. Нісканена, М. Олсона, Г. Таллока, Р. Толлісона 3. Суспільний вибір в умовах прямої демократії. 4. Правило одностайності. Правило більшості. 5. Модель медіанного виборця. Теореми Мея, Рея-Тейлора Літ.: [1-10]	2
6	Теорії суспільного вибору 1. Суспільний вибір в умовах представницької демократії. 2. Принципи виборчого права. Етапи виборчого процесу. Система пропорційного представництва. 3. Феномен раціонального ігнорування. Концепція політичного ділового циклу. Парадокс вибору 4. Політична конкуренція та формування коаліційних урядів. Політична рента. Теорія пошуку ренти. 5. Стратегічне голосування. Модель мінімально виграшної коаліції. Модель мінімально пов'язаних коаліцій. Маніпулювання. Літ.: [1-10]	2
7	Демократія, політична свобода та економічний порядок. 1. Демократія та політичні організації. Економічна демократія. Демократичні та деспотичні форми правління. 2. Політичні системи. Моделі політичних партій 3. Політичні та правлячі сили. 4. Політична влада. Соціальна влада. 5. Легітимність політичної влади. Принципи розподілу влади. 6. Правовий статус політичних партій в Україні. Діяльність та вплив політичних партій на демократію. Літ.: [1-10]	2
8	Демократія, політична свобода та економічний порядок. 1. Групи спеціальних інтересів та їх типи. 2. Лобізм та його види 3. Бюрократія як наукова категорія: суть, ознаки та атрибути бюрократії. 4. Принципи бюрократії. Види та типи бюрократії. 5. Економіка бюрократичних структур та адміністративний ресурс. Способи використання адміністративного ресурсу. 6. Методи боротьби з адміністративним ресурсом. Бюрократичне благо. Модель Нісканена. Літ.: [1-10]	2
9	Державність та державне регулювання економікою. Громадянське суспільство і правова держава 1. Теорії державного регулювання та наукові концепції функціонування державного сектора. 2. «Провали» ринку, «провали» держави та масштаби державного сектору економіки. 3. Державне регулювання як основна функція державного управління економікою. Цілі державного регулювання економіки. 4. Форми та методи державного регулювання економіки. Літ.: [1-10]	2
10	Державність та державне регулювання економікою. Громадянське суспільство і правова держава 1. Поняття і роль правової держави. Діалектика співвідношення громадянського суспільства і держави. 2. Соціальні, економічні та політичні аспекти громадянського суспільства. 3. Взаємозв'язок держави, політичного та громадянського суспільств. 4. Громадянське суспільство та правова і соціальна держава. Літ.: [1-10]	2
11	Соціалізація громадянського суспільства. 1. Соціальні цінності. Гендерна, етнічна, конфесійна різноманітність. Рівність. 2. Соціальне партнерство у вирішенні суспільних проблем. 3. Нерівність та бідність: значення та способи оцінки. 4. Перерозподіл та справедливість. Функції суспільного добробуту. Літ.: [1-10]	2
12	Соціалізація громадянського суспільства. 1. Соціальні цінності. Гендерна, етнічна, конфесійна різноманітність. Рівність. 2. Соціальне партнерство у вирішенні суспільних проблем. 3. Нерівність та бідність: значення та способи оцінки. 4. Перерозподіл та справедливість. Функції суспільного добробуту. Літ.: [1-10]	2

13.	Інтелектуальна активність у громадянському суспільстві. 1. Інтелектуальний капітал у національному та міжнародному вимірах. 2. Складові інтелектуального капітулу. Індекс людського розвитку та методика його визначення. 3. Поняття та функції громадської думки. Громадська думка як соціальний інститут. Інституціалізація громадської думки. 4. Критерій взаємодії влади і громадської думки. Літ.: [1-10]	2
14	Інтелектуальна активність у громадянському суспільстві. 1. Сутність та види інтелектуальної власності. Становлення та розвиток ринку об'єктів інтелектуальної власності. 2. Методи оцінки об'єктів інтелектуальної власності. 3. Інститути захисту інтелектуальної власності. 4. Розвиток електронної демократії в Україні. 5. Вплив цифровізації на формування цифрових компетентностей суб'єктів громадянського суспільства. Штучний інтелект. Літ.: [1-10]	2
15	Соціальна відповідальність суб'єктів громадянського суспільства як чинник сталого розвитку. 1. Соціальна відповідальність як чинник сталого розвитку. 2. Розвиток соціальної відповідальності інститутів громадянського суспільства. 3. Соціальна відповідальність держави. 4. Становлення, розвиток та моделі корпоративної соціальної відповідальності. 5. Екологічна компонента соціальної відповідальності. Літ.: [1-10]	2
16	Соціальна відповідальність суб'єктів громадянського суспільства як чинник сталого розвитку. 1. Соціальна відповідальність як чинник сталого розвитку. 2. Розвиток соціальної відповідальності інститутів громадянського суспільства. 3. Соціальна відповідальність держави. 4. Становлення, розвиток та моделі корпоративної соціальної відповідальності. 5. Екологічна компонента соціальної відповідальності. Літ.: [1-10]	2
17	Проблеми функціонування громадянського суспільства у світлі глобальних проблем сучасності 1. Поняття інтеграції та глобалізації. Глобальні проблеми людства. 2. Глобальне громадянське суспільство: суть, складові та особливості становлення. 3. Світова практика створення Національних фондів з підтримки інституційного розвитку громадянського суспільства та розвитку соціального партнерства. 4. Витоки та процес європейської інтеграції. Проблеми розвитку громадянського суспільства за умов поглиблення євроінтеграційних процесів. 5. Міграційні процеси. Види та форми сучасної міграції. 6. Поняття міжнародних відносин. Особливості міжнародного права. Міжнародне гуманітарне право. 7. Урядові і неурядові міжнародні організації. НАТО. Літ.: [1-10]	2
18	Проблеми функціонування громадянського суспільства у світлі глобальних проблем сучасності 1. Поняття інтеграції та глобалізації. Глобальні проблеми людства. 2. Глобальне громадянське суспільство: суть, складові та особливості становлення. 3. Світова практика створення Національних фондів з підтримки інституційного розвитку громадянського суспільства та розвитку соціального партнерства. 4. Витоки та процес європейської інтеграції. Проблеми розвитку громадянського суспільства за умов поглиблення євроінтеграційних процесів. 5. Міграційні процеси. Види та форми сучасної міграції. 6. Поняття міжнародних відносин. Особливості міжнародного права. Міжнародне гуманітарне право. 7. Урядові і неурядові міжнародні організації. НАТО. Літ.: [1-10]	2
Разом		36

Перелік практичних занять для студентів заочної форми навчання

№№	Теми практичних занять	К-ть годин
1	Еволюція громадянського суспільства та етапи його формування. Моделі громадянського суспільства. <ol style="list-style-type: none"> 1. Функціональні моделі громадянського суспільства. 2. Національні особливості громадянських суспільств. Особливості громадянських суспільств у США і в Європі. 3. «Наздоганяюча модель» розвитку і виникнення громадянського суспільства. 4. Особливості становлення громадянського суспільства в Україні <p>Літ.: [1-10]</p>	2
2	Соціальна відповіальність суб'єктів громадянського суспільства як чинник сталого розвитку. <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціальна відповіальність як чинник сталого розвитку. 2. Розвиток соціальної відповіальності інститутів громадянського суспільства. 3. Соціальна відповіальність держави. 4. Становлення, розвиток та моделі корпоративної соціальної відповіальності. 5. Екологічна компонента соціальної відповіальності. <p>Літ.: [1-10]</p>	2
3	Проблеми функціонування громадянського суспільства у світлі глобальних проблем сучасності <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття інтеграції та глобалізації. Глобальні проблеми людства. 2. Глобальне громадянське суспільство: суть, складові та особливості становлення. 3. Світова практика створення Національних фондів з підтримки інституційного розвитку громадянського суспільства та розвитку соціального партнерства. 4. Витоки та процес європейської інтеграції. Проблеми розвитку громадянського суспільства за умов поглиблення євроінтеграційних процесів. 5. Міграційні процеси. Види та форми сучасної міграції. 6. Поняття міжнародних відносин. Особливості міжнародного права. Міжнародне гуманітарне право. 7. Урядові і неурядові міжнародні організації. НАТО. <p>Літ.: [1-10]</p>	2

Разом за семестр: **6**

4.3 Зміст самостійної (у т.ч. індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів *денної* форми навчання полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу, підготовці до виконання практичних робіт, тестування з теоретичного матеріалу, виконанні індивідуальних домашніх завдань тощо.

Обсяг самостійної роботи з дисципліни “Громадянське суспільство” становить 69 годин. Вона включає:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- самостійного опрацювання окремих тем та питань;
- опрацювання навчальної літератури при підготовці до практичного заняття;
- виконання індивідуального домашнього завдання;
- підготовка до поточного тестового контролю;
- підготовка до проведення контрольних заходів (написання контрольної роботи тощо).

Зміст самостійної роботи студентів *денної* форми навчання

Номер тижня	Вид самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	3
2	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю. Підбір матеріалів, опрацювання літературних джерел для виконання індивідуального домашнього завдання.	4
3	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю. Виконання індивідуального домашнього завдання	3
4	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	4
5	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та	3

	поточного тестового контролю. Виконання індивідуального домашнього завдання	
6	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю. Тестовий контроль Т.1-3	4
7	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю. Виконання індивідуального домашнього завдання	3
8	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю. Модульна контрольна робота т.1-4	4
9	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю. Виконання індивідуального домашнього завдання	3
10	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю. Виконання індивідуального домашнього завдання	4
11	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю. Виконання індивідуального домашнього завдання	3
12	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю. Виконання індивідуального домашнього завдання Тестовий контроль Т.4-6	4
13	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю. Виконання індивідуального домашнього завдання	4
14	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного тестового контролю.	4
15	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю. Здача індивідуального домашнього завдання	4
16	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	4
17	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю. Модульна контрольна робота т.5-9 Тестовий контроль Т.7-9	4
Разом		66

4.4 Тематика індивідуального завдання для самостійної роботи студентів.

Структура індивідуального домашнього завдання.

1. Теоретичні питання (3).
2. Проблемне питання (1).

Теоретичні питання для домашнього завдання.

1. Громадянське суспільство: поняття, структура, функції та моделі.
2. Розвиток поглядів учених на проблему розуміння громадянського суспільства: від Давніх часів до сучасності.
3. Проблема співвідношення громадянського суспільства і держави у політико-правових ученнях.
4. Природа влади як соціальної категорії.
5. Легітимність влади: специфіка розуміння категорії.
6. Політична свобода як ключовий принцип громадянського суспільства: специфіка розуміння категорії.
7. Ідея політичної свободи у політико-правових ученнях філософів західноєвропейських держав (від Античності до епохи Просвітництва).
8. Витоки політичної свободи (інтелектуальний, філософський, релігійний, історичний та інші аспекти).
9. Гарантії політичної свободи громадянського суспільства.
10. Трансформації демократії як ключовий фактор небезпеки політичної свободи у громадянському суспільстві.
11. Інформаційна свобода у системі політичних свобод громадянського суспільства: поняття та структура.
12. Інтелектуальна свобода як важлива складова громадянського суспільства та її гарантії.
13. Плюралізм як принцип громадянського суспільства.
14. Громадянське суспільство і правова держава у діалектичному взаємозв'язку.
15. Реалізація концепції громадянського суспільства у сучасних державах Західної Європи.
16. Проблеми розвитку громадянського суспільства в Україні та шляхи їх розв'язання.
17. Основоположні принципи права як правовий фундамент громадянського суспільства та їх реалізація в Україні.
18. Принципи соціальної держави та їх втілення у громадянському суспільстві.
19. Розуміння громадянської культури як необхідної складової громадянського суспільства.
20. Демократія як політична форма організації громадянського суспільства.

21. Принципи демократії та специфіка їх реалізації у сучасному українському суспільстві.
22. Соціальна система в структурі громадянського суспільства: загальна характеристика.
23. Економічна система в структурі громадянського суспільства: загальна характеристика та основні перспективи розвитку в Україні.
24. Основні закономірності та перспективи розвитку економічної системи громадянського суспільства в Україні.
25. Вплив держави на формування економічної системи громадянського суспільства: протиріччя основних підходів.
26. Соціальна захищеність людини та ринок: проблема їх співвідношення як важливих складових громадянського суспільства.
27. Політична система в структурі громадянського суспільства: загальна характеристика
28. Групи спеціальних інтересів та лобізм
29. Основні закономірності та перспективи розвитку громадського самоврядування в Україні.
30. Громадські об'єднання (об'єднання громадян) та їх значення в механізмі здійснення державної влади у демократичній правовій державі.
31. Еволюція правового статусу громадянських організацій.
32. Політичні партії в структурі громадянського суспільства.
33. Багатопартійність як передумова формування громадянського суспільства і правової держави.
34. Функції політичних партій: поняття, види та особливість їх реалізації в громадянському суспільстві України.
35. Політичний вибір особистості в громадянському суспільстві: розуміння категорії.
36. Самоврядування як властивість громадянського суспільства: розуміння категорії.
37. Управління та самоврядування: проблема їх співвідношення у демократичній державі.
38. Специфіка реалізації самоврядування народу в Україні.
39. Територіальна громада як важлива ланка громадянського суспільства, її правовий статус.
40. Реалізація принципів правової держави в сучасному громадянському суспільстві України.
41. Проблеми розвитку громадянського суспільства у світі глобальних проблем людства.
42. Держава та її вплив на розвиток громадянського суспільства.
43. Проблема вибору форми державного устрою та її вплив на розвиток громадянського суспільства в Україні.
44. Міждержавні інтеграційні процеси та їх вплив на розвиток громадянського суспільства в Україні
45. Політична влада та її легітимність. Види політичної влади.
46. Бюрократія як наукова категорія: суть, ознаки та атрибути бюрократії. Теорія бюрократії М.Вебера.
47. Сучасні підходи до оцінювання бюрократії.
48. Економіка бюрократичних структур та адміністративний ресурс. Політизація вищого чиновництва.
49. Політична культура як системо утворюючий фактор. Структура та функції політичної системи.
50. Основні типи адміністративного апарату та комунікації. Види форм та методів адміністративної діяльності.
51. Міжнародний досвід застосування моделей децентралізованого управління.
52. Рівні державного управління: вітчизняний та зарубіжний досвід. Сучасні підходи до модернізації управління (регіоналізація, децентралізація).
53. Забезпечення ефективності державного управління та місцевого самоврядування.
54. Органи місцевого самоврядування як суб'єкти публічного адміністрування.
55. Особливості соціальної структури українського суспільства. Соціальна рівність і соціальна справедливість.
56. Моделі соціальної політики європейських країн. Можливі загрози для соціального розвитку в сучасному суспільстві.
57. Парадигми суспільних змін: революції, реформи, переходи.
58. Поняття і типи політичних режимів. Поняття стійкої (консолідованої) демократії.
59. Різновиди виборчих систем. Їх позитивні та негативні прояви в умовах переходного суспільства (на прикладі України).
60. Основи теорії суспільного вибору.
61. Суспільний вибір в умовах прямої демократії
62. Суспільний вибір в умовах представницької демократії
63. Політична конкуренція та формування коаліційних урядів.
64. Поняття та функції громадської думки. Інституціалізація громадської думки
65. Політична культура як системо утворюючий фактор розвитку громадянського суспільства.
66. Електронне урядування як основа сучасної діджеталізації суспільного розвитку
67. Вплив цифровізації на формування цифрових компетентностей суб'єктів громадянського суспільства
68. Фактори оптимізації діяльності суспільних інститутів.
69. Громадянська компетентність: суть, компоненти та виміри.
70. Громадянська культура та її розвиток.
71. Особливості становлення громадянського суспільства в США та Європі.
72. Перерозподіл та справедливість. Функції суспільного добробуту.
73. Соціалізація громадянського суспільства
74. Соціальна політика та її вплив на розвиток громадянського суспільства
75. Глобалізація та її вплив на громадянське суспільство

Проблемні питання.

1. Розкрийте особливості впливу політичних процесів на добробут членів суспільства. Яку роль у цьому відіграє голосування громадянина на виборах?

2. Чи можна вважати поведінку виборця, який приймає участь у загальнонаціональному голосуванні, раціональною? Відповідь аргументуйте.
3. Яким чином діє правило простої більшості під час колективного прийняття рішень? Що обмежує його функціональні здатності?
4. На яких принципах ґрунтуються така форма правління, як пряма демократія? Чому виникає необхідність заміни її представницькою? Які ризики при цьому утворюються?
5. Розкрийте механізм дії теореми медіанного виборця? Яке значення вона має для пояснення способу прийняття рішень в умовах представницької демократії?
6. Охарактеризуйте альтернативні до простої більшості правила голосування? В чому їх переваги та недоліки? За яких умов їх доцільно використовувати?
7. Чому як в розвинених країнах, так і в країнах, що розвиваються, держава ставить собі за мету протидіяти бідності? В чому будуть відмінності в боротьбі з цим явищем у згаданих групах країн?
8. Який зв'язок існує між нерівністю в розподілі доходів та бідністю? За допомогою яких показників він оцінюється?
9. Які поточні завдання може ставити перед собою суспільний сектор з метою протидії бідності?
10. Яким чином можна оцінити економічні втрати від перерозподільчої діяльності держави? Чи можна визначити їх певні допустимі межі в суспільстві?
11. В чому проявляється дестимулюючий ефект перерозподільчої діяльності держави? До яких наслідків може привести надмірне втручання держави на соціальну нерівність?
12. Яку роль відіграє категорія справедливості при розробці державної перерозподільчої політики? Чи достатньою мірою вона враховується у сучасній практиці державного управління?
13. В чому полягають переваги та недоліки окремих підходів до побудови функцій суспільного добробуту? Яким чином застосування тих чи інших функцій в державній політиці може вплинути на результати розшарування добробуту в суспільстві?
14. Яким чином визначається вартість порозуміння між більшістю та меншістю в суспільстві? За яких умов виникатиме явище «диктату більшості»?
15. Чи можна розглядати логорінг як негативну рису представницької демократії?
16. Яким чином інтерпретується поведінка бюрократичного апарату країни в моделі Нісканена? Яку мету переслідує бюро?
17. Чому лобізм вважається негативним явищем? Яким чином визначаються втрати суспільства від лобізму?
18. Охарактеризуйте напрямки, за якими змінюються завдання і функції громадянського суспільства в глобалізованому світі. Чи однаковими будуть вони в розвинутих країнах та країнах, що розвиваються?
19. Що таке глобальне громадянське суспільство? Яких змін зазнають його властивості за умов глобалізації?
20. Поясніть відмінність властивостей бюрократичних благ від характеристик приватних та суспільних товарів й послуг.
21. Як громадська думка може впливати на рішення владних структур? Який стан, на Вашу думку, інтуїціалізації громадської думки в сучасній Україні?
22. Які Ви знаєте основні ознаки держави, що відрізняють її від інших політичних утворень (партій, рухів)? Що собою являють зовнішні функції держави?
23. Що є об'єктами становлення особистості у процесі реалізації її політичної культури?
24. Що таке громадянська компетентність? Які існують виміри громадянської компетентності?
25. Поясніть наслідки та політичні впливи глобалізації. Охарактеризуйте основні суперечності глобалізації.

5 ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Процес навчання з дисципліни ґрунтуються на використанні традиційних та сучасних технологій. Зокрема, лекції проводяться в основному словесними методами та з використанням комп’ютерних інформаційних технологій, наочних методів (слайдів), пояснення, бесіди, практичні заняття – з використанням практикумів ситуаційних вправ, дискусій і мають за мету – набуття студентами практичних навичок з аналізу процесів становлення та розвитку громадянського (демократичного) суспільства та його інститутів в країні та світі, вивчення можливостей реалізувати свої права і обов’язки як члена вільного демократичного суспільства, набуття вмінь аналізувати результати функціонування національної економіки та оцінювати ефективність соціально-економічної політики держави та умов сталого розвитку.

Використання навчальних технологій для активізації процесу навчання

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
Тема 2. Громадянське суспільство і демократія.	Інтерактивні вправа: ПРИНЦИПИ ДЕМОКРАТІЇ. ПРОГУЛЯНКА ГАЛЕРЕСЮ
Тема 3 Теорії суспільного вибору	Ситуаційне завдання: Визначте та проаналізуйте позитивні та негативні сторони суспільного вибору в умовах прямої та представницької демократії. Інтерактивні вправа: МЕДІАЦІЯ – МЕТОД МИРНОГО ВИРШЕННЯ КОНФЛІКТІВ
Тема 5 Державність та державне регулювання економікою. Громадянське суспільство і правова держава	Інтерактивні вправа: ЛЮДСЬКИЙ БАРОМЕТР. СКІЛЬКИ ВЛАДИ ПОВИНЕН МАТИ УРЯД?

Тема 6 Соціалізація громадянського суспільства.	Ситуаційне завдання: Поясніть доцільність розташування потреб в піраміді А.Маслоу
Тема 8 Соціальна відповіальність суб'єктів громадянського суспільства як чинник сталого розвитку.	Кейс-метод – проблемна ситуація На основі аналізу сучасного світового досвіду запропонуйте інноваційні механізми та інструменти імплементації КСВ у систему управління організацією

6 МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюється під час лекційних та практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком навчального процесу. При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- усне опитування на практичних заняттях;
- тестовий контроль теоретичного матеріалу з теми;
- виконання та презентація індивідуального домашнього завдання тощо.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю, так і підсумкового контрольного заходу, який проводиться методом тестування з усього матеріалу дисципліни.

7 ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ У СЕМЕСТРІ

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за інституційною **четирибальною** шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих **позитивно** з урахуванням коефіцієнта вагомості. Вагові коефіцієнти визначаються структурою дисципліни і важливістю окремих видів її робіт.

При оцінюванні знань студентів використовуються різні засоби контролю, зокрема: усне опитування; засвоєння теоретичного матеріалу з тем перевіряється тестовим контролем; якість виконання, набуття теоретичних знань і практичних навичок перевіряється шляхом захисту індивідуального завдання згідно з робочою програмою дисципліни і робочим навчальним планом.

Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів; знання теоретичного матеріалу з теми; вміння студента обґрунтувати практичні рішення; своєчасний захист індивідуального домашнього завдання.

Пропущене практичне заняття студент зобов'язаний відпрацювати в аудиторії кафедри у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється тестуванням. Виконання індивідуального завдання завершується його презентацією у терміни, встановлені графіком самостійної роботи.

Оцінювання знань студентів здійснюється за такими критеріями:

Оцінка за інституційною шкалою	Узагальнений критерій
Відмінно	Студент глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає, логічний виклад відповіді державною мовою (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення роботи і володіння спеціальними інструментами. Студент не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки. При відповіді допустив дві–три несуттєві похибки .
Добре	Студент виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом і фаховою термінологією, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента будується на основі самостійного мислення. Студент у відповіді допустив дві–три несуттєві помилки .
Задовільно	Студент виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент має слабкі знання структури курсу, допускає неточності і суттєві помилки у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно	Студент виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручусь їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка "nezadovilno" виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

**Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання
студентів *денної* форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами**

Аудиторна робота			Самостійна, індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Усний виступ на практичному занятті (мінімальна кількість оцінок - 5)	Тестовий контроль	Контрольна робота	Індивідуальне завдання	залік
0,5	0,1	0,2	0,2	За рейтингом

**Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання
студентів *заочної* форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами**

Аудиторна робота			Підсумковий контроль	
Усний виступ на практичному занятті	Тестовий контроль	Контрольна робота	залік	
0,5	0,2	0,3	За поточними оцінками	

Оцінювання тестових завдань

Тематичний тест для кожного студента складається з двадцяти п'яти тестових завдань, кожне з яких оцінюється одним балом. Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 25. Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою. Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється студенту, представлена у нижченаведеній таблиці.

Сума балів за тестові завдання	1–13	14–16	17–22	23–25
Оцінка за 4-балльною шкалою	2	3	4	5

Талон відповідей (приклад)

тестування із _____
Назва дисципліни

на тему _____

Студента гр. _____
Прізвище та ініціали _____

Номер завдання	Відповідь								
1		6		11		16		21	
2		7		12		17		22	
3		8		13		18		23	
4		9		14		19		24	
5		10		15		20		25	

201 р.

Підпис студента

На тестування відводиться 30 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. Студент може також пройти тестування і в он-лайн режимі у модульному середовищі для навчання MOODLE.

При отриманні негативної оцінки тест слід передздати до терміну наступного контролю.

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення усіх оцінок до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС наведені у таблиці.

Залік виставляється, якщо середньозважений бал, який отримав студент з дисципліни, знаходиться в межах від 3,00 до 5,00 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться «зараховано», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом кількості балів. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС наведені у таблиці.

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ECTS	Інституційна шкала балів	Інституційна оцінка	Критерії оцінювання	
A	4,75-5,00	“5”	Зараховано	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок.
B	4,25-4,74	“4”		Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками.
C	3,75-4,24	“4”		Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома

				суттєвими помилками.
D	3,25-3,74	“3”		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією.
E	3,00-3,24	“3”		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00-2,99	“2”		Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00-1,99	“2”	Незараховано	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни.

8 ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

1. Генезис поняття «Громадянське суспільство»
2. Сутність та функції громадянського суспільства
3. Структура громадянського суспільства.
4. Функціональні моделі громадянського суспільства.
5. Особливості громадянських суспільств у США і в Європі.
6. «Наздоганяюча модель» розвитку громадянського суспільства.
7. Особливості становлення громадянського суспільства в Україні
8. Взаємозв'язок громадянського суспільства та правової держави.
9. Правова держава як основа формування громадянського суспільства
10. Соціальна держава та громадянське суспільство
11. Взаємодія громадянського суспільства і держави
12. Поняття демократії її можливості та важелі використання.
13. Демократичні принципи, процедури та умови роботи громадянського суспільства
14. Сучасні моделі демократії.
15. Громадянське суспільство як основа демократії.
16. Демократія та політичні організації
17. Політичні та правлячі сили.
18. Політична влада
19. Групи спеціальних інтересів та лобізм
20. Бюрократія як наукова категорія: суть, ознаки та атрибути бюрократії.
21. Економіка бюрократичних структур та адміністративний ресурс
22. Основи теорії суспільного вибору.
23. Суспільний вибір в умовах прямої демократії
24. Суспільний вибір в умовах представницької демократії
25. Політична конкуренція та формування коаліційних урядів.
26. Соціалізація громадянського суспільства
27. Соціальна політика та її моделі
28. Соціальне партнерство у вирішенні суспільних проблем
29. Нерівність та бідність: значення та способи оцінки
30. Перерозподіл та справедливість.
31. Функції суспільного добробуту.
32. Інтелектуальний капітал у національному та міжнародному вимірах
33. Поняття та функції громадської думки.
34. Інституціалізація громадської думки
35. Політична культура як системоутворюючий фактор розвитку громадянського суспільства.
36. Вплив цифровізації на формування цифрових компетентностей суб'єктів громадянського суспільства
37. Соціальна відповідальність та чинники її становлення
38. Сталий розвиток як спосіб збереження довкілля
39. Соціальна відповідальність як чинник сталого розвитку
40. Розвиток соціальної відповідальності інститутів громадянського суспільства
41. Соціальна відповідальність держави
42. Становлення, розвиток та моделі корпоративної соціальної відповідальності
43. Екологічна компонента соціальної відповідальності
44. Глобальне громадянське суспільство: суть, складові та особливості становлення
45. Світова практика створення Національних фондів з підтримки інституційного розвитку громадянського суспільства та розвитку соціального партнерства
46. Проблеми розвитку громадянського суспільства за умов поглиблення євроінтеграційних процесів
47. Міграційні процеси. Види та форми сучасної міграції
48. Поняття міжнародних відносин.
49. Особливості міжнародного права. Міжнародне гуманітарне право.
50. Урядові і неурядові міжнародні організації. НАТО.

9 МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчальний процес з дисципліни «Громадянське суспільство» в достатній кількості забезпечений необхідною навчально-методичною літературою. Зокрема, викладачами кафедри підготовлені і видані:

1. Любохинець Л.С. Історія політичних та економічних вченъ : навч.посіб. / Л.С. Любохинець, В.М. Шавкун, Л.М. Бабич – К. : «Центр учебової літератури», 2017. – 294с.
2. Громадянське суспільство: Методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни / Л.С. Любохинець, А.В. Мейш – Хмельницький: ХНУ, 2020 – 36с.

10 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Абетка політична. Громадянське суспільство і політика : навчальний посібник. За наук. ред. док. наук держ. упр. О. В. Радченка, вид. 11-е, доп. і перероб. – Київ : 2016. – 48с.
2. Громадянська освіта : посібник / О.В. Літвінов, Н.М. Літвінова, за заг. ред. О.В. Літвінова. – Д. : ТАМАРИСК, 2017. – 100 с.
3. Громадянське суспільство: проблеми і напрями інституційного розвитку: навч. посіб. / за заг. ред. Ю. П. Сурміна. – К. : НАДУ, 2008. – 55 с.
4. Державна політика сприяння розвитку громадянського суспільства. Методичні рекомендації / А.О. Красносільська, М.В. Лациба, А.В. Волошина, В.О. Купрій, Н.М.Чермошенцева, О.Л. Вашук. - К.: Агентство «Україна», 2013. – 180 с.
5. Єфремов Д.П. Економіка суспільного сектору: навч.посіб. /Д.П. Єфремов, Н.В. Фелірко. – К.: КНЕУ, 2014. –351с.
6. Основи демократії: підручник / за ред. А.Ф.Колодій. – Львів. Астролябія, 2009. - 832с.
7. Рибалка В.В. Соціально-педагогічне і психологічне забезпечення розвитку дієвого громадянського суспільства і особистості громадянина: посібник. / В.В. Рибалка. – К.:ТАЛКОМ, 2018. – 226 с.
8. Розвиток громадянського суспільства України в умовах внутрішніх і зовнішніх викликів / В. М. Яблонський, О.М. Балакірева, Т.В. Бельська [та ін.]; за ред. О.А. Корнієвського. – К.: НІСД, 2016. – 72 с
9. Ткачук А. Що таке демократія? Знати, розуміти, застосовувати : посібник / А. Ткачук, О. Ткачук. – Київ : ТОВ «Видавництво «Юстон», 2020. – 96 с.

10. Dr. Greer Burroughs Democracy: from Theory to Practice. Teacher's Manual Copyright © 2018 International Foundation for Electoral Systems. https://ppst.sumdu.edu.ua/images/pdf/Democracy-from-Theory-to-Practice-Teachers-Manual-Eng_compressed.pdf

Додаткова

1. Взаємодія органів державної влади та громадянського суспільства : навч. посіб. / за ред. Ю. П. Сурміна, А. М. Михненка ; авт. кол.: Сурмін Ю.П., Михненко А.М., Крушельницька Т.П. та ін. – К. : НАДУ, 2011. – 388 с.
2. Громадянське суспільство: історія та сучасність / за ред. Т. В. Розової. – Одеса : Юрид. л-ра, 2010. – 342с.
3. Громадянське суспільство: політичні та соціально-правові проблеми розвитку : монографія / Г. Ю. Васильєв, В. Д. Воднік, О. В. Волянська та ін. ; за ред. М. П. Требіна. – Х. : Право, 2013. – 536 с.
4. Держава і громадянське суспільство в Україні: пошук концепції співпраці [Текст]: аналітична доповідь / За ред. О.М. Майбороди. — К. : ІПІЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН Укр., 2013. — 376 с.
5. Держава, влада та громадянське суспільство у документах політичних партій України (кінець 1980-х - перша половина 2011 рр.) [Текст] / Упорядн.: Т.А. Бевз, Д.В. Веденєєв, П.П. Гай-Нижник та ін.; Керівник проекту М.С. Кармазіна. - К.: Ін-т політичних і етнонаціональних дослідж. ім. І.Ф. Кураса, 2011. - 808 с
6. Дlugопольський О. В. Теорія економіки державного сектора: Навчальний посібник. – К.: «ВД «Професіонал», 2007. – 592 с.
7. Кравчук В.М. Громадські організації і держава: взаємовідносини в умовах формування громадянського суспільства в Україні: монографія. – Тернопіль, 2011
8. Любохинець Л.С. Історія політичних та економічних вченъ : навч.посіб. / Л.С. Любохинець, В.М. Шавкун, Л.М. Бабич – К. : «Центр учебової літератури», 2017. – 294с.
9. Нуреев, Р. М. Теория общественного выбора. Курс лекций [Текст] : учеб. пособие для вузов / Р. М. Нуреев; Гос. ун-т – Высшая школа экономики. – М.: Изд. дом ГУ ВШЭ, 2005. – 531 с.
10. Пріоритети розвитку громадянського суспільства України / М. Лациба, О.Віnnіков, Л. Сідельнік, Д. Український.; Український незалежний центр політичних досліджень. – К., 2008. – 188с.
11. Розвиток громадянського суспільства України в умовах внутрішніх і зовнішніх викликів / В. М. Яблонський, О. М. Балакірева, Т. В. Бельська [та ін.]; за ред. О. А. Корнієвського. – К.: НІСД, 2016. – 72 с.
12. Соціальне партнерство і державна політика: від теорії до практики демократизації державного управління : монографія/В. М. Мартиненко (кер. авт. кол.), О. М. Крутій, А. В. Стойка таін. – Х. : Магістр, 2009. – 251 с.
13. Стадий розвиток суспільства: навчальний посібник / авт.. А. Садовенко, Л.Масловська, В. Середа, Т.Тимошка. 2_ге вид. – К., 2011. – 392с.
14. Теорія прийняття рішень / М. П. Бутко, І. М. Бутко, В. П. Мащенко, М. І. Мурашко. – Київ : ЦУЛ, 2018. – 360 с.

11 ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Модульне середовище для навчання MOODLE. Доступ до ресурсу: <https://msn.khnu.km.ua>.
2. Модуль для дистанційного навчання. Доступ до ресурсу: http://dn.khnu.km.ua/dn_k_list.aspx?bk=T.
3. Електронна бібліотека університету. Доступ до ресурсу: http://lib.khnu.km.ua/asp/php/f/page_lib.php
4. Репозитарій ХНУ. Доступ до ресурсу: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/?locale=uk>.